

USA s Ruskem proti Číně? Přání a realita

Miloš Balabán

Antonín Rašek v sobotním Právu v analýze našich vztahů se Spojenými státy a Ruskem přišel se zajímavým závěrem: „Myslí-li prezident Trump strategickou orientaci na jihovýchodní Asii vážně, je otázkou, nezamyslí-li se nad možností narovnat vztahy USA s Ruskem. Střetávat se s vícero protivníky je po historických zkušenostech vyčerpávající.“

Existuje už pár signálů, že to může být realistický odhad situace. Americký ministr zahraničí Mike Pompeo ve svém projevu z 23. července ke vztahům s Čínou, kde mj. vyzval k vytvoření „demokratické aliance států“ proti ní, poslal Moskvě zajímavý vzkaz: pokud budou USA a Rusko společně pracovat nad velkými strategickými výzvami svět se stane bezpečnější. Z kontextu projevu přitom jasně vyplývá, že strategickou výzvou je právě Čína. Pompeo pak o několik dní později podle listu Financial Times potvrdil, že si možnost spolupráce s Ruskem dokáže představit.

Američané mohou možná vycházet z toho, že čínsko-ruské spojení nemusí být až tak pevné, jak se na první pohled zdá. Jistě, určitě to není repríza sovětsko-čínského spojení na konci čtyřicátých let a následně v padesátých letech minulého století. Obě mocnosti si dnes i přes deklarované spojení zachovávají autonomii v zahraniční a bezpečnostní politice, kde mají i odlišné priority. Je zároveň jasné, že Čína na rozdíl od minulosti je mnohem silnějším ekonomickým hráčem, což musí Rusko v řadě případů brát v potaz, i když nikoliv s úplným nadšením. Platí to například pro čínský projekt Pás a stezka. Rusko je ale „surovinovým týlem“ Číny a společně jsou hybateli nejsilnějšího asijského vojensko-politického uskupení Šanghajské organizace pro spolupráci. Míra vojenské spolupráce Ruska a Číny má také stoupající tendenci. A hlavně je spojuje společný zájem: nespokojenost s americkou globální dominancí a tlakem, který USA na obě země paralelně vyvíjejí.

Nicméně i když pro Moskvu v určitém ohledu může být výhodou, že Američané nyní koncentrují největší pozornost na Čínu zdaleka to neznamená, že by byla příliš ochotna vyjít Američanům vstříc k rozpojování partnerství se svým velkým východním sousedem. Zjevně tomu překáží dva faktory. Za prvé důvěra mezi Ruskem a USA je na bodu mrazu a za druhé americká vnitřní politika je nyní nepřehledná, existuje v ní celá řada konfliktů a nikdo nedokáže odhadnout, jak proběhnou prezidentské volby a co se po nich bude odehrávat. Dávat tak nějaký bílý šek Američanům asi nedává Rusům příliš smysl.

Američané ale myšlenku, že by Rusy přitáhli na svou stranu, přesto opustit nemusí. Ještě před vypuknutím pandemie, která řádně zamíchala geopolitickými kartami profesor Niall Ferguson, těžká globální akademická váha, kterému nejen na Západě hodně naslouchají, přišel v listu The Boston Globe s myšlenkou, že jednoznačným cílem americké strategie ve dvacátých letech musí být dosažení „zrcadlového efektu“ návštěvy Henryho Kissingera v Číně před padesáti lety, kdy se mu podařilo využít čínsko-sovětskou konfrontaci k vytvoření svazku USA s Čínou proti SSSR. Tedy odpoutat od sebe Vladimíra Putina a Si Ťin-pchinga, přitáhnout Rusko do západní konfigurace a zachránit ho od pohlcení Čínou.

Jedná se o zajímavý názor vlivného akademika, jen si lze položit otázku, jaká by musela být cena za to, aby právě tak Rusko postupovalo. A Evropa by zde musela zbystřit.

Dnes ale zatím stačí zůstat u aktuálních trendů a třeba se na vizi americko-ruských vztahů s ohledem na Čínu zeptat i ministra Pompea při jeho nynější návštěvě Prahy.

(Autor je bezpečnostní analytik)